

Kirkkonummen kunnan lausunto Helsingin seudun liikenne – kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2017-2019

Helsingin seudun liikenne – kuntayhtymä (HSL) pyytää perussopimuksen mukaisesti lausuntoa HSL:n taloussuunnitelmaehdotuksesta 2017 – 2019 31.8 mennessä. Lausunnon antamiseen on Kirkkonummen kunnalle myönnetty lisäaikaa 13.9.2016 saakka.

Lausuntoa pyydetään strategiasuunnitelmasta, liikenteen palvelutasosta ja palvelutason muutoksista, kuntaosuuksien tasosta, lipun hintojen keskimääräisistä muutoksista, tarkastusmaksun korottamisesta, kuntakohtaisen ylijäämän käytöstä tai alijäämän takaisin maksamisesta suunnitelmakaudella 2017-2019. Lisäksi pyydetään lausuntoa ennen kaarimallin hinnoittelun käyttöönottoa tapahtuvasta kuntaosuuslaskentamallin kehittämisestä sekä valmiudesta järjestää sähköbussien pikalatausasemat.

Kirkkonummen kunta antaa HSL:n taloussuunnitelmasta 2017 seuraavan lausunnon:

HSL:n toimintamenot v. 2017 ovat talousarvion mukaan 696,2 milj. €. Menot kasvavat 8,1% (52,5 milj €) vuodesta 2016. Vuonna 2018 toimintamenojen arvioidaan olevan 702,0 milj. € ja 706,9 milj.€ vuonna 2019.

Lipputulot (344 milj. € vuonna 2017) kattavat 49 % ja kuntaosuudet kattavat 48,8 % HSL:n toimintatuloista. Talousarviossa kuntaosuudet vuonna 2017 ovat yhteensä 342,8 milj. €. Valtion joukkoliikennetuen määrä HSL-alueelle pienenee. Vuosina 2017 tuki tulee olemaan yhteensä noin 4,7 milj euroa. Suunnitelmakaudella HSL:n tavoitteena on laajentaa toiminnan rahoituspohjaa uusien tulo- ja rahoituslähteiden avulla. Näin HSL haluaa kasvattaa muiden tulojen absoluuttista määrää ja mahdollisuuksien mukaan myös suhteellista osuutta kaikista toimintatuloista. Kirkkonummen kunta näkee että uusien tulo- ja rahoituslähteiden selvittäminen olisi tulevaisuudessa ensiarvoisen tärkeää, jotta kuntaosuudet ja subventioaste pystytään pitämään kohtuullisella tasolla.

Strategiasuunnitelma

Suunnitelmakauden aikana HSL suunnittelee yhdessä Liikenneviraston kanssa parannustoimenpiteitä, jotka lisäävät rantaradan kapasiteettia ja toimintavarmuutta. Ratakapasiteetin lisääntymisen myötä tulee selvittää onko mahdollista lisätä Kirkkonummelle nopeita Y- ja X-junayhteyksiä.

HSL:n koordinoima Solmu-projekti on kannatettava ja on hienoa että HSL on ottanut vetovastuuta keskeisten asemanseutujen kehittämisessä. Aktii-

vinen rooli edistää joukkoliikenteen houkuttelevuuden kannalta tärkeiden toimenpiteiden toteutumista. Suurten liikennehankkeiden suunnittelu- ja toteutusvaiheiden aktiivista osallistumista ja tiedon jakamista tulee kehittää ja omalta osalta aktiivisesti edesauttaa hankkeiden onnistunutta toteutusta.

Tavoite ohjata liikenteen kasvu joukkoliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn on kannatettava. Joukkoliikenteen kulkutapaosuutta tulisi mitata vuosittain kattavasti ja yhtenevästi **koko seudulla**. Nyt mittareiksi ehdotetaan pelkästään Helsingin niemen ylitys ja kehä I:n tasoon ylettyvillä poikittaislinjoilla. Jotta HSL-alueen joukkoliikenteen houkuttelevuuden kehitystä voi kattavasti seurata ja vertailla tulee joukkoliikenteen kulkutapaosuutta mitata jokaisen jäsenkunnan alueella.

Liikenteen palvelutaso ja palvelutason muutokset

Liikenteen palvelutasosta Kirkkonummen kunta on lausunut 22.3.2016 päivättyyn lausuntopyyntöön HSL:n joukkoliikenteen suunnitteluohjeesta ja palvelutasomäärittelystä vuosille 2016-2021.

Kirkkonummen bussilinjastoon toteutetaan säästöjä vuosina 2016 ja 2017. Säästöt kohdistuvat ensisijaisesti kesäliikenteeseen, sekä niihin sisäisten linjojen lähtöihin, jotka eivät palvele koululaisia. Säästöillä tavoitellaan n. 300.000 euron suuruista kustannusvähennystä vuositasolla. Kirkkonummen keskustan joukkoliikenteen palvelutasoa pyritään nostamaan sitä mukaa kuin keskustan maankäyttö kehittyy ja asukasluku kasvaa.

Kuntaosuuksien tasosta

Kirkkonummen kuntaosuuden voimakas jatkuva nousu on TTS-suunnitelman mukaan taittumassa. Tilinpäätös 2015 oli Kirkkonummen kuntaosuuden osalta 1,172 milj. € vuoden 2015 talousarviota (7,047 milj. €) pienempi.

Tulevien vuosien kuntaosuuden lasketaan pysyvän 7,7 - 7,8 milj € tasolla. Subventioaste on kuitenkin Kirkkonummen osalta yhä selvästi yli 50 % vuosina 2017-2019.

Kirkkonummen kunnan lausunto Helsingin seudun liikenne –kuntayhtymän toiminta- ja taloussuunnitelmasta vuosille 2017-2019

Kirkkonummen kuntaosuudet vuosille 2017-2019 (vertailutietona TP2015 ja TA2016) ovat:

TP2015	5,875 milj. €	subventioaste 49,2 %
TA2016	7,688 milj. €	subventioaste 54,7 %
2017	7,799 milj. €	subventioaste 52,6 %
2018	7,792 milj. €	subventioaste 52,3 %
2019	7,831 milj. €	subventioaste 52,2 %

Subventioprocentin laskennassa ei ole huomioitu edellisten vuosien yli-/alijäämiä.

Kirkkonummen kunnan kuntaosuus sekä subventioaste ovat HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmassa yhä kohtuuttoman korkeat. Subventioasteen tulee olla korkeintaan 50 % ja kuntaosuus sitä vastaavalla tasolla. Kirkkonummen kunta edellyttää että HSL etsii keinoja säästöjen löytämiseksi sekä kustannusten kasvun hillitsemiseksi.

Kirkkonummen kuntaosuus on tällä hetkellä suurempi kuin muiden pienten jäsenkuntien (Kerava, Sipoo, Kauniainen) kuntaosuus yhteensä. Kuntaosuuslaskentamallin kehittäminen tulee toteuttaa pikaisesti kohti oikeudenmukaisempaa ja selkeämpää mallia jossa jäsenkunnilla on nykyistä paremmat vaikutusmahdollisuudet kuntaosuutensa suuruuteen.

Kirkkonummen kunta edellyttää että toiminta- ja taloussuunnitelmassa kuntien subventioaste esitetään nykyistä selkeämmin ja vertailukelpoisesti. Subventioasteen laskentatapa tulisi myös selvittää suunnitelmasta.

Kirkkonummi pitää infrakustannusten tasoa korkeana, koska Kirkkonummi ei pysty hyödyntämään maan arvonnousua radan varrella.

Lipun hintojen keskimääräiset muutokset

Vyöhykkeisiin perustuva tariffijärjestelmä tulee käyttöön aikaisintaan syksyllä 2017. Toiminta- ja taloussuunnitelman lipputulot on arvioitu nykyisen tariffijärjestelmän perusteella.

2017 vuoden korotuksen kohdistuvat kerta-, kausi ja arvolippuihin. Kuntien sisäisten kausilippujen hintaa korotetaan enemmän kuin seutukausilippujen hintaa jotta sisäisten ja seutulippujen korkea hintaporras pienenesi. Kirkkonummen sisäisten lippujen hinnat nousevat keskimäärin 6,1 %. Lähiseutu 3 lippujen hinnat nousevat keskimäärin 4,4 %.

Kirkkonummen kunta pitää lippujen keskimääräisiä korotuksia hyväksyttävänä ottaen huomioon kunnan nykyisen, ylisuuren subventioasteen sekä vallitsevan taloustilanteen. Lipun hintojen muutoksissa tulisi jo varautua tu-

levan kaarimallin saman vyöhykkeen yhteneviin lipunhintoihin jottei hintamuutokset kaarimallin käyttöönoton myötä tule liian suuriksi.

Tarkastusmaksun korottaminen

Tarkastusmaksu on ollut 80 euroa vuodesta 2007. Toiminta- ja taloussuunnitelmassa maksu esitetään korotettavaksi 100 euroon vuonna 2017. Kirkkonummen kunta kannattaa esitettyä tarkastusmaksun korotusta.

Kuntakohtaisen yli-/alijäämän käyttö suunnitelmakaudella

Kirkkonummen kumulatiivinen ylijäämä oli 31.12.2015 984.000€. Ylijäämän arvioidaan olevan 870.000€ 31.12.2016.

Kirkkonummen kunta kannattaa 2017 - 2019 toiminta- ja taloussuunnitelman mukaista ehdotusta että kunnalle kertynyt ylijäämä hyvitetään tasaerinä seuraan kolmen vuoden kuntaosuuksissa. Ylijäämän hyvitys vähentää kuntaosuutta vuositasolla 290 000€ vuosina 2017 - 2019.

Ennen kaarimallin hinnoittelun käyttöönottoa tapahtuvasta kuntaosuuslaskentamallin kehittämisestä

Kaarimaalliin (vyöhykkeet A-D) siirryttäessä kaikki lipputyypit muuttuvat, mikä vaikuttaa kustannusten kohdentamiseen jäsenkunnille. Kaarimallissa kuntien sisäisiä lippuja ei ole enää lainkaan, vaan kaikki vyöhyketyypit ovat seudullisia. Tästä syystä kuntaosuuslaskentaa on tässä muutostilanteessa mahdollista tarkastella. HSL on tarkastellut uusia malleja 1, 2,3a,3b ja 3c.

Kirkkonummen kunta kannattaa kuntaosuuslaskentamallin uudistamista 3b-vaihtoehdon pohjalta. Mallin myötä kuntaosuuksien ennakoitavuus paranisi sekä muuttuisi oikeudenmukaisemmaksi. Tällä hetkellä pienet jäsenkunnat joutuvat yksin kantamaan yksittäisten liikennöinti-hankintojen riskit mikä ei ole kuntayhtymän perussopimuksen hengen mukaista.

Kirkkonummen kunta edellyttää että kaikkien jäsenkuntien edustajat saavat osallistua laskentamallin kehittämiseen. Myös laskentamallin uudistaminen infrakustannusten osalta tulisi selvittää samanaikaisesti.

Valmiudesta järjestää sähköbussien pikalatausasemat

HSL kokeilee Suomen ensimmäistä sähköbussijärjestelmää. Hankkeessa luodaan valmiudet kilpailuttaa sähköbussiliikennettä normaalin bussiliikenteen tapaan mahdollisimman nopeasti. HSL:n tavoitteena on, että vuonna 2025 kaikki liityntälinjat ajetaan sähköbusseilla, joiden käyttämä sähkö on

kestävästi tuotettua. Tämä edellyttää kuntien sitoutumista sähköbussien pikalatausasemien järjestämiseen yhdessä valittaviin kohteisiin.

Tämä sitoutuminen tarvitaan periaatteellisella tasolla kunnan lausunnossa tästä toiminta- ja taloussuunnitelmasta 2017 - 2019 ja yksityiskohtaisella tasolla aina bussiliikenteen tarjouskilpailun yhteydessä.

Kirkkonummen kunta valmistele parhaillaan matkakeskukselle bussien pikalatausvarausta. Tämä toteutetaan asemapuiston rakentamisen yhteydessä vuosina 2016 - 2017. Varaus sähköbussien pikalatausta varten mahdollistaa latausaseman toteuttamisen sähköbussien liikennöintiin siirtäessä.

